

PREMIUM E-JOURNAL OF SOCIALSCIENCES

Yıl / Year	: 2022	Makale Geliş / Received	: 29.09.2022
Cilt / Volume	: 6	Yayınlama / Published	: 30.11.2022
Sayı / Issue	: 24	ArticleType/Makale Türü	: Araştırma Makalesi / ResearchArticle
ss/ pp	: 468-473		http://dx.doi.org/10.37242/pejoss.4265

Prof.Dr. Emine ERATAY

<https://orcid.org/0000-0001-6758-1750>

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Bolu / TÜRKİYE

Abdurrahman UYANIK

<https://orcid.org/0000-0002-2480-6290>

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Özel Eğitim Bölümü Doktora Öğrencisi, Konya/ TÜRKİYE

Nergiz KOÇARSLAN

<https://orcid.org/0000-0001-6425-7225>

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Özel Eğitim Bölümü Doktora Öğrencisi, Bolu / TÜRKİYE

TÜRKİYE'DE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDE SOSYAL BECERİLER KONUSUNDA YAPILMIŞ OLAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

AN ANALYSIS OF POSTGRADUATE THESES ON SOCIAL SKILLS IN INCLUSIVE EDUCATION IN TURKEY

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılmış lisansüstü tezleri incelemektir. Araştırma tarama modelinde tasarlanmış olup araştırmada doküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Bu kapsamda Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) Ulusal Tez Merkezinde; kaynaştırma, bütünleştirme ve sosyal beceriler anahtar kelimeleri kullanılarak tarama yapılmıştır. 26 teze ulaşılmıştır. Kaynaştırma ortamında yapılan ve sosyal becerileri ile ilgili olan tezler araştırmaya dahil edilmiştir. Dahil edilme ölçütlerinin ardından 11 araştırma betimsel analiz sürecine dahil edilmiştir. Analiz sürecinde tezlerin tamamlandığı yıl, üniversiteler; yöntem (nicel, nitel, karma), örneklem düzeyi, veri toplama araçları ile ilgili incelemeler yapılmıştır. Betimsel analiz sonucunda tezlerin en çok Anadolu ve Gazi Üniversitesinde yapıldığı, 2017 yılından itibaren yapılan çalışmaların artış göstermeye başladığı, yöntem olarak nicel yöntemlerin ve veri toplama aracı olarak da ölçeklerin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmalarda örneklem grubu olarak öğrenciler yer almıştır. Araştırma bulguları dikkate alındığında özel gereksinimli çocuklara ve onların öğretmenlere yönelik beceri kazandırma odaklı deneysel çalışmaların yaygın olarak kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kaynaştırma, Bütünleştirme, Sosyal beceriler, Özel Eğitim.

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the postgraduate theses about social skills in inclusive education. The research was designed in the scanning model and the document analysis method was preferred in the research. In this context, at the Higher Education Institution (YÖK) National Thesis Center; The search was conducted using the keywords inclusion, integration, and social skills. 26 theses were reached. These made in the inclusive environment and related to social skills were included in the research. After the inclusion criteria, 11 studies were included in the descriptive analysis process. In the analysis process, the year the theses were completed, universities; Methods (quantitative, qualitative, mixed), sample level, and data collection tools were examined. As a result of the descriptive analysis, it was seen that the theses were mostly made in Anadolu and Gazi Universities, the studies carried out since 2017 started to increase, quantitative methods were used as a method, and scales were used as a data collection tool. Students were included as the sample group in the research. Considering the research findings, it is recommended that experimental studies focused on gaining skills for children with special needs and their teachers should be widely used.

Keywords: Inclusion, Integration, Social skills, Special Education.

1. GİRİŞ

Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler, gelişim alanları açısından akranlarından farklılık göstermektedirler ve sahip oldukları farklılıklar, ihtiyaçlarını da farklılaştırmaktadır. Geçmişte ayrıştırılmış ortamlarda eğitim hizmetlerinden faydalanırken günümüzde kaynaştırma ve bütünleştirme yoluyla eğitim hizmetlerinden faydalandıkları görülmektedir (Kargın, 2004). Kaynaştırma yoluyla eğitim hizmetleri şu şekilde tanımlanmaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2018).

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim.

Kaynaştırma yoluyla eğitimin amaçlarından biride özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin sosyal ihtiyaçlarının akranlarıyla bütünleştirilerek karşılanmasıdır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin kaynaştırma ortamlarında sosyal gelişimleri ve sosyal becerileri üzerindeki etkileri konusunda çelişkili araştırma sonuçları bulunmaktadır (Sucuoğlu ve Özokçu, 2005).

Sosyal becerileri, kişilerin birbirleri ile etkileşim kurmak için sergiledikleri ve ortam ve durumlara göre farklılaşan ve belli ortamlarda sosyal sonuçları yorumlamamızı sağlayan beceriler olarak tanımlanmaktadır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Sosyal beceriler, öğrenilmiş becerilerdir. Bu becerilerdeki yetersizlik, bireylerin sosyal çevrelerine uyumlarında problemler ortaya çıkarmakta, ergenlik ve yetişkinlikte daha fazla sosyal problemlerin oluşmasına, eğitim ve iş ortamlarında sosyal kabullerinin zorlaşmasına neden olabilmektedir (Çakır, 2006). Bireylerin, erken çocukluk döneminde sosyal beceri düzeylerinin artırılıp, toplumla bütünleşmeleri sağlanmalı ve bunun sonucu olarak da sosyal beceri yetersizliğinin yol açtığı problemlerin ortadan kaldırılması sağlanmalıdır (Avcıoğlu, 2007).

Bu araştırmanın amacı kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Bu amaç ışığında aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

1. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal becerileri konusunda yapılmış olan tezlerin konularına göre dağılımı nasıldır?
2. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal beceri konusunda yapılmış olan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal beceri konusunda yapılmış olan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal beceri konusunda yapılmış olan tezlerin yöntem ile ilgili dağılımı nasıldır?
5. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal beceri konusunda yapılmış olan tezlerin örneklem dağılımı nasıldır?
6. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal beceri konusunda yapılmış olan tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
7. Kaynaştırma eğitimine ilişkin sosyal beceri konusunda yapılmış olan tezlerin güvenilirlik dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın dokümanları, verilerin toplanması ve analizi konularına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin tarama modelleri arasında yer alan betimsel araştırma deseniyle incelenmesi amaçlanmaktadır.

2.2. Araştırmanın Dokümanları

Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlerin incelendiği bu araştırmada, tezleri araştırmaya başlamadan önce dahil etme ölçütleri belirlenmiştir. Bu ölçütler; Türkçe yazılmış olması, sosyal beceriler konusunda olması ve tam metin erişime açık olmasıdır. İncelenen lisansüstü tezlerin yılı olarak 2009–2020 yılları arasındaki tüm tezler incelenmiştir. Dokümanların belirlenmesi için Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi web sayfasında (www.tez.yok.gov.tr) “kaynaştırma”,

“bütünleştirme” ve “sosyal beceriler” anahtar kelimeleri ile tarama yapılmıştır. Yapılan doküman incelemesi sonrası 26 teze ulaşılmıştır. Ancak dahil etme kriterlerine uyan 11 tez araştırma sürecine dahil edilmiştir.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma kapsamında kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezler araştırmacılar tarafından Yüksek Öğretim Kurulu'nun web sayfasından indirilmiştir. İndirilen tezler Göktaş ve diğerleri (2012) tarafından geliştirilen Yayın Sınıflama Formu kullanılmıştır. Formun ilk bölümünde teze ait künye bilgileri (üniversite, yıl), diğer bölümde ise (nicel, nitel, karma), veri toplama araçları ve örneklem bilgileri yer almaktadır. Buna ek olarak araştırmalarda yer alan engel gruplarına da yer verilmiştir.

Verilerin analizi betimsel analizi tekniği ile yapılmıştır. Betimsel analizde, veriler kategorilere göre düzenlenmektedir (Merriam, 2018). Yapılan analizler aracılığıyla verilerin yüzde ve frekansları belirlenmiştir.

3. BULGULAR

Türkiye’de kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlerin yöntem bölümlerinin incelendiği bu araştırmada elde edilen değişkenler başlıklar halinde açıklanmıştır.

3.1. Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Sosyal Becerileri Konusunda Yapılmış Olan Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Dağılımı

Yapılan çalışmalardan 2009-2020 yılları arasında Türkiye’de kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler konusunda yapılan lisansüstü tezlere yönelik doküman taraması yapılmıştır. Çalışmalar konu ile ilgili bugüne kadar yapılmış erişilebilen çalışmaların tümünü kapsamıştır. Herhangi bir kısıtlama uygulanmamıştır. Yapılan doküman analizi ile alan yazında toplam 26 adet teze ulaşılmış ancak dahil etme kriterlerine uyan 11 tez bu sürece dahil edilmiştir. Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceri konusunda en çok çalışılan beceri, kendini kontrol etme ve konuşma becerisidir. Çalışmaların üçünün kendini kontrol etme becerisi (Sazak Pınar, 2009; Sülün, 2012; Üresin, 2019), üçünün dil ve konuşma becerisi (Kıyak, 2016; Karahan, 2019; Üresin, 2019), 2’sinin arkadaşlık kurma (Karahan, 2019; Üresin, 2019), 2’sinin atılganlık (Sazak Pınar, 2009; Sülün, 2012), ikisinin işbirliği (Sülün, 2012), 2’sinin oyun oynama (Karahan, 2019; Okatan, 2019), ikisinin paylaşma (Okatan, 2019; Üresin, 2019), birinin olumlu sosyal beceriler (Sakinmaz, 2020), birinin olumsuz sosyal beceriler (Sakinmaz, 2020), birinin selamlaşma (Okatan, 2019), birinin teklif etme (Okatan, 2019), birinin temel sosyal beceriler (Üresin, 2019) konusunda dağıldığı görülmüştür. Ayrıca dört araştırmanın ise hangi sosyal becerileri ele aldığı hakkında bilgi verilmemiştir. Bu verilere göre kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan çalışmalarda en çok çalışılan sosyal becerinin, kendini kontrol etme ve konuşma becerileri olduğu belirlenmiştir.

3.2. Kaynaştırma Eğitiminde Sosyal Beceriler İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Üniversiteler

Sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlere bakıldığında en çok araştırmanın Anadolu Üniversitesi ($n = 3$) ve Gazi Üniversitesi’nde ($n=3$) olduğu görülmektedir. İkinci olarak Ankara Üniversitesi ($n=2$) gelmektedir. Diğer üniversitelerde (Örn., Dokuz Eylül Üniversitesi) ($n=3$) birer tez yapıldığı görülmektedir. Tablo 1’de üniversitelerin dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1. Üniversitelerin Dağılımları

Üniversite	Sayı	%
Anadolu Üniversitesi	3	%27
Gazi Üniversitesi	3	%27
Ankara Üniversitesi	2	%18
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	%9
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	1	%9
Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	%9

3.3. Kaynaştırma Eğitiminde Sosyal Beceriler İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yapıldığı Yıllar

Sosyal beceriler ile yapılan ilk araştırma (Sazak-Pınar) 2009 yılında yapılmıştır. 2010 yılından 2020 yılına kadar on araştırma yapıldığı ve en fazla araştırmanın 2019 yılında yapıldığı dikkat çekmektedir. Tablo 2’de yılların dağılımları yer almaktadır.

Tablo 2.Yılların Dağılımları

Yıl	n	%
2009	1	%9
2010	1	%9
2012	1	%9
2016	1	%9
2017	2	%18
2019	3	%27
2020	2	%18

3.4. Kaynaştırma İle İlgili Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Yöntemler

Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlerde kullanılan yöntemler Tablo 3'te belirtilmiştir. Bu konuda yapılan araştırmalar arasında nicel yöntemlerin sıklıkla tercih edildiği görülmektedir.

Tablo 3.Yöntemlerin Dağılımları

	Nitel	Nicel	Karma
n	1	9	1
%	%9	%82	%9

3.5. Kaynaştırma İle İlgili Lisansüstü Tezlerde Tercih Edilen Örneklem

Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlerde kullanılan örneklem tercihleri Tablo 4'te belirtilmiştir. İncelenen tezlerde öğrencilerin en çok tercih edilen örneklem olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Örneklem Dağılımları

	Öğrenciler	Öğretmenler	Kardeşler
n	807	443	100
%	%60	%32	%8

3.6. Kaynaştırma İle İlgili Lisansüstü Tezlerinde Kullanılan Veri Toplama Araçları

Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlerde kullanılan veri toplama araçları Tablo 5'te belirtilmiştir. İncelenen tezlerde ölçeklerin en sık kullanılan araçlar olduğu görülmektedir.

Tablo 5.Veritoplama Araç Dağılımları

	Ölçek	Formlar	Anket	Demografik Bilgi Formu	Test
n	22	4	1	6	1
%	%64	%12	%3	%18	%3

3.7. Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Sosyal Beceri Konusunda Yapılmış Olan Tezlerin Güvenirlik Çalışmaları

Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili yapılan tezlerde veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklere ilişkin güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu ölçekler; Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği, Pragmatik Dil Beceri Envanteri, Sosyal Beceri Kabul Ölçeği, Okul öncesi ve Anasınıfı Davranış Ölçeği, Kaynaştırmaya İlişkin Görüşler Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Akademik Öz-Yeterlik Ölçeği, Purdue Okul Öncesi Çocukları İçin Benlik Kavramı Ölçeği, Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği, Güçler ve Güçlükler Anketi, Okul Öncesi Eğitiminde Sınıf Yönetimi Becerileri Ölçeği, Anaokulu Davranış Ölçeği ve SchaefferKardeş Davranışı Değerlendirme Ölçeğidir. Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği ($n = 8$) en sık kullanılan (Örn; Karahan, 2019; Kıyak, 2016) ölçektir. Diğer ölçeklerin her biri sadece bir kere kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirlikleri Cronbach alfa ile incelenmiştir. İncelenen ölçekler için yeterli güvenilirlik düzeyi elde edilmiştir. Bu çalışmalara ek olarak Sazak-Pınar (2009) nokta çift serili korelasyon yöntemi ile güvenilirlik analizi yapmış ve her bir madde için güçlük indeksi (p) ve ayırıcılık gücü indeksi (r) hesaplamıştır. Elde edilen veriler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermiştir. Bu çalışmaları Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği için gerçekleştirmiştir. Göl (2017) çalışmasında kullanmayı planladığı Güç ve Güçlükler Anketi için yaptığı güvenilirlik çalışmasında elde ettiği alfa değerlerinin düşük olmasından dolayı bu ölçekten elde ettiği sonuçları paylaşmamıştır. Karakaya (2017) ise Cronbach alfaya ek olarak test tekrar test ile Okul Öncesi Eğitiminde Sınıf Yönetimi Ölçeği'nin güvenilirliğini analiz etmiştir.

İncelenen çalışmalarda tek etkililik çalışması olan Okatan (2019) uygulama güvenilirliği ve gözlemciler arası güvenilirlik analizi yapmıştır. Uygulama güvenilirliği verileri %100 olarak elde edilirken, gözlemciler arası güvenilirlik verileri %94-%100 arasında değişkenlik göstermektedir.

4. TARTIŞMA

Bu araştırmada kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler konusunda yapılmış olan lisansüstü tezlerin yöntemsel açıdan incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda 2005-2020 yılları arasında toplam 26 teze ulaşılmış ve yapılan eleme ile “kaynaştırma eğitimi ve sosyal beceriler” konusunda yapılmış olan ve araştırma kriterlerini karşılayan 11 tez doküman içerikanalizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Buna göre lisansüstü tezlerin yayımlandığı üniversite, yıl, tezlerde kullanılan yöntemler, deneysel - nicel, deneysel - ilişkisel yöntem türleri, nitel yöntem türleri, karma yöntem türleri, tezlerin örneklem düzeyi ve örnekleme belirleme yöntemi ile tezlerde kullanılan ölçme araçlarının türleri konusunda bulgular elde edilmiştir. Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili lisansüstü tezlerin toplam 7 üniversitede yapıldığı görülmüştür. Türkiye’deki tüm üniversitelerin örnekleminde 200’ü aşkın devlet üniversitesi içerisinde bu sayının oldukça az olduğu belirlenmiştir. Muhtemel nedenler arasında bu alandaki araştırmacı, danışman gibi personel yetiştirilmesine yönelik genel politikalar, özel eğitim, kaynaştırma ve sosyal beceriler gibi alanlarda bilimsel araştırmalar yapmanın güçlükleri olabilir. Bilimin birikimlilik özelliği (Özbay, 2005) ve üniversitelerin birçoğunun yakın zamanımızda kurulduğu düşünülürse tez üreten üniversite sayılarının da gelecek zamanlarda artacağı tahmin edilmektedir. Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili lisansüstü tezlerin yapıldığı 7 üniversite arasında en çok tez Anadolu Üniversitesinde (4 tez) yapılmıştır. Bu sonuç söz konusu üniversitenin özel eğitim bölümünün köklü bir bölüm olmasından ve eğitim temelli fakülte olmasından kaynaklanabilir.

Yayımlandığı yıllara baktığımızda kaynaştırma eğitimi sosyal beceriler ile ilgili araştırmaların son birkaç yılda arttığı görülmüştür. Bu sonuç Başaran ve Güleriyüz (2020) tarafından okul öncesi eğitimde kaynaştırma alanında yapılmış araştırmaların değerlendirildiği araştırmanın bulguları ile aynı doğrultudadır. Bu bulgu günümüzde bütünleştirici eğitim ve fırsat eğitimi ile ilgili yapılan vurgudan, son zamanlarda artan araştırmacı sayısından ve konunun eğitimde öneminin ve ilginin artmasından kaynaklı olabilmektedir.

Okullarda kaynaştırma sınıflarında yapılan tezlerde kullanılan en çok yöntem nicel sonra nitel ve en son karma yöntem olduğu yapılan doküman taramalarında görülmüştür. En çok kullanılan nicel yöntem tarama modeli olup bunu deneysel model izlemiştir. Bu bulgu Sönmez ve Özcan (2020) tarafından ulaşılan bulguları desteklemektedir. Tarama modelinin en çok kullanılmasının muhtemel nedeni, araştırmalarda, öğretmen, idareci gibi yetişkinlerin tutumlarını ölçmeye yönelik yapılan araştırmaların fazlalığıdır. Ayrıca bu araştırmaların zaman, ekonomiklik açısından daha fazla maliyetli olan deneysel araştırmalara göre tarama modelinin tercih edilebildiği ile açıklanabilir. Yöntemlerle ilgili elde edilen bu bulgular diğer araştırma bulgularıyla da örtüşmektedir (Metin, 2016; Sönmez ve Özcan, 2020).

Kaynaştırma eğitiminde öğrencinin önemli rolüne paralel olarak sosyal beceriler ile ilgili tezler çoğunlukla öğrenci örnekleminde gerçekleştirilmiştir. Muhtemel diğer neden ise öğrencilerin sosyal becerilerde uygulama etkinlikleri yapılması ve ulaşılabilirliklerinin kolay olması olabilir. Öğrencilerden sonra en çok tercih edilen örneklem grubu ise öğretmenler olmuştur. Bu sonucun, Odluyurt ve Şentürk (2018) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile aynı doğrultuda olduğu görülmüştür. Aileler ise araştırma tezlerinde en az seçilen katılımcılardır. Bu bulgu kaynaştırma eğitiminde alanyazında ailenin önemine yapılan vurgu ile aynı doğrultuda olmadığı görülmüştür (Ceylan ve Aral, 2005; Alquraini ve Gut, 2012). Bu durum aileleri araştırmaya dahil etmenin ve araştırmada devam etmelerini sağlamadaki sıkıntıların sonucu olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca başarılı bir kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler uygulaması için ailelerin araştırmaya doğrudan katılımı ve bu doğrultuda kanıt temelli bilimsel verilerin oluşturulması açısından önemlidir.

Okullarda kaynaştırma eğitimi sosyal beceriler konusunda yapılan tezlerde kullandığımız veri toplama araçlarının dağılımlarına baktığımızda en fazla ölçek daha sonra formlar ve en az doküman analizinin kullanıldığı görülmüştür. Başaran ve Güleriyüz (2020) tarafından yapılan araştırmanın bulguları ile uyumlu olduğu görülmüştür. Araştırmanın örneklem grubunun genellikle amaçsal örnekleme yöntemiyle seçilmiş olması kaynaştırma eğitiminde sosyal becerilere dayalı araştırmaların yapısından kaynaklandığı belirlenmiştir. Çünkü araştırmalar kaynaştırma ortamlarını, bireylerine ulaşmayı amaç edinerek başlamakta ve devam etmektedir.

5. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler konusunda yapılan lisansüstü tezlerin yöntemsel açıdan doküman taraması ile incelendiği bu araştırmada ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetleyebiliriz. En çok tez 2019 yılında yapılmıştır. Ayrıca 2017 yılından sonra kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile

ilgili tez yazımının arttığı görülmüştür. Tezler diğer üniversitelere oranla Anadolu Üniversitesi'nde daha fazla yapıldığı görülmüştür. Tezlerde en çok kullanılan yöntemin ise nicel yöntem olduğu belirlenmiştir. Nicel yöntemlerden ise tarama modeli ve deneysel modelin diğer modellere göre daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir. Tezlerin örneklem düzeyinin sırasıyla en çok öğrenci ve daha sonra öğretmenlerden oluştuğu görülmüştür. Tezlerde katılımcıların daha çok amaçsal örnekleme yöntemiyle belirlendiği görülmüştür. Ayrıca ölçekler ve formlar ise sıklıkla tercih edilen ölçme araçları oldukları belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları göz önüne alındığında aşağıdaki önerilerde bulunabiliriz.

1. Kaynaştırma eğitiminde sosyal beceriler ile ilgili daha fazla araştırma yapılabilir. Bu konuda yapılan araştırmaların alan yazını tarandığında az olduğu belirlenmiştir.
2. Çocuklara verilen desteğin kalıcılığını artırmak ve ev ile okul arasındaki ilişkileri kolaylaştırmak için ailelerinde dahil edilmesi önemli sonuçlar doğurabilir.
3. Kaynaştırma eğitiminde, doğrudan özel gereksinimli çocuklara sosyal beceri kazandırmanın amaçlandığı araştırmaların sayısının artırılmalıdır.
4. Kaynaştırma eğitiminde sosyal becerilerin merkeze alındığı kaynaştırma ortamındaki kişilere beceri kazandırıldığı araştırmalar düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Alquraini, T. & Gut, D. (2012). Critical components of successful inclusion of students with severe disabilities: Literature review: *International Journal of Special Education*, 27(1), 42-59.
- Avcıoğlu, H. (2007). Sosyal Beceriler Değerlendirme Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması (4-6 Yaş). *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 93-103.
- Başaran, M. ve Gülerüz, H. (2020). Okul öncesi eğitimde kaynaştırma ile ilgili lisansüstü tezlerin yöntem açısından incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 73(74), 340-347.
- Ceylan, R. & Aral, N. (2005). Entegre eğitim. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 69-79.
- Çakır, S. (2006). *Zihin engelli öğrencilere doğrudan öğretim yaklaşımıyla sosyal beceri öğretiminin etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Göktaş, Y., Küçük, S., Aydemir, M., Telli, E., Arpacık, O., Yıldırım, G. & Reisoğlu, İ. (2012). Educational technology research trends in Turkey: A content analysis of the 2000-2009 decade. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 12(1), 191-199.
- Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 1-13.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan Çev. Ed.). Ankara: Nobel Yayınları.
- Metin, Ş. (2016). Türkiye'de okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 146-172.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. Resmi Gazete, Yayın Tarihi: 7 Temmuz 2018, Sayısı: 30471. s.1.
- Odluyurt, S. ve Şentürk, M. (2018). Gelişimsel yetersizliği olan bireylerde eşzamanlı ipucuyla öğretim yöntemiyle Türkiye'de yapılan çalışmaların incelenmesi. *Elementary Education Online*, 17(3), 1417- 1443.
- Özbay, M. (2005). Bilim ve kültür aktarıcısı olarak yazı. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 2, 67-74.
- Sönmez, N. & Özcan, B. (2020). Türkiye'de ilköğretimde kaynaştırma eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin betimsel incelemesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 1-27.
- Sucuoğlu, B. ve Özokçu, O. (2005). Kaynaştırma Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 6(01), 41-65.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık.